

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць викладачів, студентів
педагогічного факультету РДГУ та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»
1 грудня 2011 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

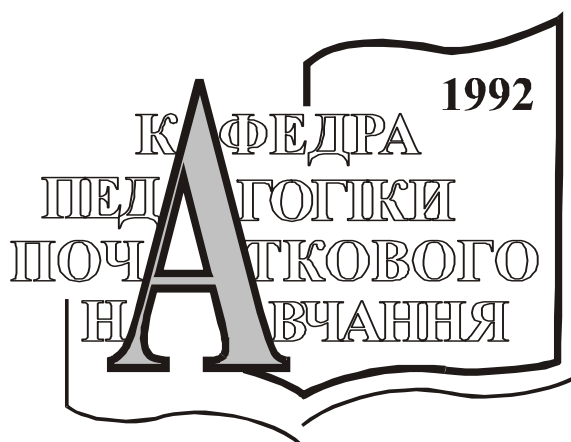
Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів, студентів педагогічного факультету РДГУ
та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»

1 грудня 2011 року

РІВНЕ-2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали II регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи» - № 4. – Рівне: РДГУ, 2011.- 202 с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензент: Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, академік АН вищої школи України

Комп'ютерний набір та верстка: Шурин Олена Іванівна

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освіти. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкової освіти протокол № 3 від 15.11.2011 р.

- обговорювати складні для молодшого школяра проблеми і теми, поважати його особистість і не застосовувати погрози;
- знаходити інноваційні розв'язки для забезпечення потреб дитини;
- визначати необхідність закінчувати корекційного впливу;
- вміти надавати необхідну підтримку в умовах кризових ситуацій, допомагати справлятися зі стресом і посттравматичним синдромом, розв'язувати конфлікт;
- та інші.

Складовою методології є сукупність методів соціально-педагогічної діяльності, які допоможуть дослідити соціально-педагогічну проблему школяра і надати відповідну допомогу для її подолання. Методи соціально-педагогічної діяльності включають методи соціального виховання, методи дослідження, методи соціально-педагогічної допомоги.

З метою розвитку соціально-педагогічних цінностей вчителя початкових класів встановили соціально-педагогічні дисципліни, необхідні для засвоєння означених вище практичних умінь та навичок: загальна педагогіка, соціальна педагогіка, основи соціально-педагогічної діяльності, основи корекційної педагогіки, методика вивчення молодшого школяра та ін.. Тому викладачі повинні визначити коло знань, умінь та навичок, якими повинні оволодіти студенти у процесі їх вивчення, створити умови для усвідомлення значущості педагогічних знань у формуванні соціально-педагогічних цінностей, соціально-педагогічне мислення.

Якість підготовки студентів визначається не стільки отриманими на лекційних заняттях знань, скільки умінням застосовувати їх в практику реальної соціально-педагогічної діяльності. На заняття слід виносити найбільш актуальні теми, вивчення яких забезпечить розвиток соціально-педагогічних цінностей, сприятиме формуванню її методики. Основними завданнями практичних занять має бути: - поглиблення та розширення соціально-педагогічних знань; - формування системного підходу до вивчення соціально-педагогічних явищ; - розвиток технології і методики соціально-педагогічної діяльності; - оволодіння конкретними способами моделювання і організації соціально-педагогічної діяльності;

Отримавши на лекції та практичних заняттях відповідні знання, уміння та навички, деякі студенти часто не уміють їх використовувати у процесі навчальної та виробничої практики. Педагогічна практика є тим видом навчальної діяльності студента і обов'язковим компонентом професійної підготовки студентів, завдяки якому студент переходить з позиції об'єкта навчання в позицію суб'єкта – самокерованого об'єкта

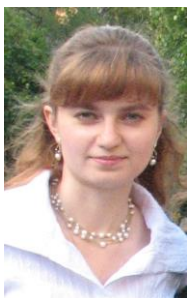
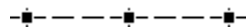
Кваліфікаційними критеріями соціально-педагогічних цінностей є:

- рівень оволодіння теоретико-методичними знаннями, на яких базується соціально-педагогічна діяльність;
- рівень засвоєння змісту форм, технології та методів діяльності соціального педагога в загальноосвітній школі;
- рівень розвитку комунікативних норм посередницької діяльності вчителя початкових класів;
- рівень креативності у розв'язанні соціально-педагогічних проблем школярів.

- *Висновок.* Отже, розвиток соціально-педагогічних цінностей у майбутнього вчителя початкових класів забезпечить ключову компетентність, що обумовить виконувати складні полі функціональні види діяльності та сприятиме розвитку власної професійної компетентності; рівень соціально-педагогічної компетентності формується упродовж навчання у вищому навчальному закладі, а розширюється унаслідок практичної діяльності та самоосвіти.

Література

1. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій/ За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. –К.,2003. – 240 с.
2. Педагогіка вищої школи:Навчальний посібник/ З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова та ін.; За ред. З.Н.Курлянд. –К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія/ За заг. ред. проф.. І.Д.Зверєвої. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336.

*Шурин Олена Іванівна,
аспірант кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ
Науковий керівник – доктор пед.н., проф. Литвиненко С.А.*

Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя

У статті аналізуються проблеми самоосвітньої діяльності, розглянуті основні принципи самоосвіти майбутніх вчителів, мотиви, що спонукають вчителів до самоосвіти. Розглядаються етапи планування самоосвітньої діяльності вчителів.

Ключові слова: самоосвіта, професійна кваліфікація, педагогічна діяльність, принципи й мотиви самоосвітньої діяльності, педагог, педагогічна майстерність, самостійна робота, навчально-виховна робота.

Одним з важливих завдань сьогодення у галузі народної освіти є підвищення якості підготовки і рівня кваліфікації педагогічних кадрів, зокрема постає питання про самоосвіту майбутніх

педагогів. Вимоги до вчителя постійно розширюються, удосконалюються. Сучасний вчитель повинен володіти не лише основами наук, які є безпосередньо предметом його педагогічної діяльності, а й методикою самоосвіти, що дасть йому можливість завжди бути на рівні вимог часу.

Питання самоосвіти майбутніх вчителів досліджувалися у працях Я.Коменського, М.Пирогова, С.Русової, Г.Сковороди, В.Сухомлинського, К.Ушинського та ін. Серед сучасних науковців проблема самоосвіти майбутніх вчителів досліджувалася в працях В.Бондаревського, М.Бондаренко, С.Гергуль, О.Горленко, А.Громцева, Г.Закірова, Л.Занкова, О.Кочетова, П.Підкасистого, О.Прокопової, Б.Райського, М.Рогозіної, Н.Терещенко та ін.

Метою нашої статті є аналіз психолого-педагогічної літератури для розкриття сутності самоосвіти майбутніх вчителів, як важливої умови їх професійного становлення, а також теоретичне обґрунтуванні етапів самоосвітньої діяльності майбутніх учителів.

Зміст та характер педагогічної діяльності вчителя постійно змінюється, викликаючи потребу в постійному удосконаленні і оновленні системи педагогічних методів та прийомів впливу на особистість учнів. Відтак виникає потреба в оволодінні найновітнішими технологіями навчання та виховання, потреба в самоосвіті педагога.

У педагогіці самоосвіта тлумачиться як освіта, яка набувається у процесі самостійної роботи без проходження систематичного курсу навчання в стаціонарному навчальному закладі. Самоосвіта є невід'ємною частиною систематичного навчання в стаціонарних закладах, сприяючи поглибленню, розширенню і більш міцному засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення літератури. Джерелами самоосвіти служать також засоби масової інформації. Важливу роль у формуванні навичок самоосвіти відіграє школа [4, 296].

З позиції психології самоосвіта визначається як індивідуальна активність людини, спрямована на засвоєння знань, навичок і вмінь з метою задоволення потреби в пізнанні і особистісному зростанні. Самоосвіта — це освіта, яку людина здобуває самостійно, поза навчальним закладом, без будь-якої сторонньої допомоги. Наука знає багато видатних діячів науки і культури, які були самоучками (поет Т.Шевченко, художник Н.Піросмані, археолог Г.Шліман та ін.). Іноді Самоосвіта є основним засобом здобування нових знань, коли провідний вид діяльності людини не збігається з одержаною освітою (наприклад, Л.Виготський здобув юридичну освіту). Самоосвіта є найпоширенішим методом поповнення і знань людини. Проте вона має певні недоліки: відсутність керівництва процесом уміння, контролю за якістю засвоєної інформації і безсистемність. Позитивними якостями самоосвіти вважають відсутність непродуктивних витрат часу і сил та наявність високої мотивації і свідомості уміння. Самоосвіта вимагає від суб'єкта чіткого бачення життєвої необхідності уміння, здатності до самоорганізації і контролю, самостійного мислення і вольових якостей особистості: організованості, наполегливості, витримки та ін. У зв'язку із цим людина може здійснювати самоосвіту, починаючи з юнацького віку, коли ці якості набувають необхідного рівня розвитку [8, 313].

У сучасних нормативних документах [1] самостійна робота визначається як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самоосвіта – основа росту вчителя як спеціаліста. Вчитель, за словами А.Дістерверга, здатний виховувати і навчати лише до того часу, поки він сам працює і вдосконалює свої власні знання та уміння [5, 74]. А.Дістерверг наголошував, що лише ті знання і уміння мають цінність, які накопичені самостійно [2, 12]. На думку К.Ушинського, учитель повинен усвідомлювати потребу і значення самостійної роботи з навчальною літературою, накопичувати нові знання, щоб зуміти виховати у своїх вихованців потребу в самоосвіті. К.Ушинський також наголошує на тому, що вчитель повинен не лише передавати учням певні знання, а й виховати в них бажання і потребу у самостійному оволодінні все нових знань [11, 233]. Я.Коменський висловив думку про те, що «розвинути в собі здатність проникати в корінь речей...» можна саме займаючись самоосвітою [6].

В.Сухомлинський під поняттям самоосвіти розумів «самостійне оволодіння теоретичним матеріалом і практичними вміннями» [10, 31], особисті зусилля кожного окремого вчителя, котрі спрямовані на підвищення власної професійної майстерності та педагогічної культури. В.Сухомлинський особливе значення надавав обізнаності вчителя у основах психології, адже першочерговими завданнями вчителя є вивчення особистості учня, його психологічних особливостей, темпераменту, характеру і т.п. [3, 229] В.Сухомлинський самоосвіту називав життєдайним джерелом інтелектуального багатства, а педагога – книголюбом, бо без читання, без постійного збагачення своїх знань втрачають сенс всі способи підвищення педагогічної кваліфікації майбутніх вчителів [10, 73].

А.Макаренко зазначав, що учителі мають не лише бути знайомі з найновітнішими досягненнями науки і техніки, але й систематично працювали над собою, постійно вдосконалювали свою кваліфікацію. Видатний педагог був переконаний в тому, що лише такий вчитель зуміє задовольнити найрізноманітніші запити своїх вихованців, і, відтак, користуватиметься авторитетом серед учнів. Щоб задовольнити потреби і інтереси учнів у різних галузях науки вчителю недостатньо знань, отриманих під час навчання у вузі. Тільки щоденна праця над собою, клопітка робота над підвищенням власної кваліфікації творить справжнього вчителя, здатного навчати, виховувати, творити нових особистостей.

На думку Л.Занкова, коментування навчальних програм і підручників, планування, використання готових методичних прийомів їх реалізації привчає вчителів до роботи за стереотипом, ставлячи на задній план

творчі пошуки учителів. Кожна висловлена думка вчителя повинна бути усвідомлена й внутрішньо переосмислена.

Як усвідомлену потребу в постійному вдосконаленні власної професійної діяльності учителя, спрямовану на розширення та поглиблення знань і вмінь трактує самоосвіту О.Горленко [7, 38]. Самоосвіта майбутніх педагогів розглядається М.Рогозіною як творчий процес оволодіння професійними знаннями. У процесі самоосвіти завдяки самостійному визначенню її цілей педагог удосконалює свої здібності, якості та властивості. На думку вченої, мотивація до самоосвіти залежить від: умінь педагога створювати ситуації емоційного переживання змісту конкретної наукової, навчальної чи методичної інформації, значущої для його професійного становлення; наявності у вищих навчальних закладах організованої системи педагогічного забезпечення самоосвітньої діяльності майбутніх учителів; умінь майбутніх учителів систематизувати свої знання, думки, висловлювати власні положення стосовно отриманої інформації; умінь майбутніх учителів знаходити логічні зв'язки між різними поняттями, ідеями, структурними елементами [9,175]. Дослідницею визначено провідні принципи організації самоосвітньої діяльності майбутніх учителів: принцип особистісно-орієнтованого підходу до організації самоосвіти; сприйняття надбаних знань майбутніми вчителями як особистих цінностей; організація самоосвіти як творчого процесу, в ході якого відбувається перетворення майбутніми вчителями набутих знань на основі власних думок і почуттів; одночасне збагачення майбутніми вчителями фаховими та загальними знаннями, їх гармонійне співвідношення; створення ситуацій емоційного переживання майбутніми вчителями своїх дій у самоосвітній роботі; стимулювання готовності до здійснення професійно-педагогічної діяльності у майбутніх вчителів.

Узагальнення різних наукових підходів (О.Горленко, А.Громцева, Г.Закірова, О.Кочетова, М.Рогозіна та ін.) відповідно зазначених принципів дозволяє визначити взаємозв'язані етапи самоосвітньої діяльності студентів:

1. Розробка особистого плану самоосвітньої діяльності, вибір методів, форм і засобів його реалізації.
2. Формування загальної мети самоосвіти як засобу професійного становлення.
3. Визначення завдань самоосвіти, оволодіння теорією та технологією самоосвітньої діяльності.
4. Самоконтроль якості виконання особистого плану самоосвіти.
5. Самооцінка рівня сформованості набутих знань відповідно до запланованого рівня.

Всі зазначені етапи самоосвітньої діяльності взаємопов'язані між собою. Оцінка їх якості майбутніми вчителями сприяє усвідомленню необхідності самоконтролю, самозобов'язань та самостимулюванню у самоосвітній діяльності [9, 175].

В організації самостійної роботи майбутніх вчителів допомагають традиційні форми навчання, такі як лекції, практичні, семінарські заняття та лабораторні роботи. Але в сучасних умовах самостійна робота майбутніх учителів є основним складником вищої освіти, переважаючи над вагомністю аудиторних занять. Тому постає гостра необхідність створення умов для формування умінь і навичок самостійної навчальної роботи у майбутніх вчителів, які б сприяли безперервній самоосвіті та самовихованню [2, 12].

Виховати у своїх учнів потребу в самоосвіті, в збагаченні власних знань може лише той педагог, який сам постійно і систематично займається самоосвітою, працює над удосконаленням своєї власної кваліфікації.

В процесі організації самоосвітньої діяльності необхідно враховувати потребу учнів, класу вцілому і навіть навчального закладу. Важливою умовою самоосвітньої діяльності є також врахування власних інтересів та практичного досвіду, більше працювати над удосконаленням методів і прийомів, якими ще недостатньо володіє педагог.

Особливість самоосвіти полягає в тому, що в даному процесі вчитель виступає і суб'єктом і об'єктом самоосвітньої діяльності. В процесі самоосвіти відбувається розвиток і збагачення знань і вмінь педагога на основі сформованих в нього освітніх потреб.

Самоосвіта носить творчий характер і може проявлятися у вивченні власної діяльності, опрацюванні відповідної літератури, перевірці окремих педагогічних методів і прийомів, опрацюванні і аналізі передового педагогічного досвіду та ін.

Самоосвітня діяльність може проходити в різній формі, зокрема: вивчення документів та матеріалів фахового спрямування, аналіз власної діяльності, накопичення знань з педагогіки, психології, різних методик та ін. і їх систематизація, самостійні дослідження, відвідування уроків колег. Кожний вчитель розробляє власну програму самоосвіти і визначає її напрями та тривалість, самостійно будує свою науково-дослідну експериментальну роботу, розвиває творчу активність.

Самоосвітню діяльність можна розглядати за трьома основними напрямками:

1. Досконале знання теоретичних питань педагогічної роботи (компетентність у педагогічних науках, психології, соціології, етиці, естетиці та ін.). Знання з зазначених дисциплін забезпечать можливість розв'язувати складні педагогічні завдання, використовувати різноманітні засоби педагогічного впливу.
2. Володінні практичними вміннями і навичками, засобами педагогічного впливу, необхідними для організації діяльності вихованців (культурно-масові заходи, екскурсії, тощо).
3. Володіння майстерністю педагогічного спілкування вчителя з вихованцями, колегами, батьками, наявність у вчителя комунікативних здібностей.

З погляду змісту в самоосвітній діяльності можна визначити наступні напрями: педагогічний (навчально-виховна та методична діяльність), психологічний (діагностична діяльність), соціальний (міжособистісні взаємодії у процесі самоосвітньої діяльності).

Самоосвіта вчителя сприяє підвищенню й удосконаленню його фахового рівня, власної педагогічної майстерності, а, відтак, і всієї навчально-виховної роботи. Алгоритм самоосвітньої діяльності складається з наступних етапів (О.Горленко):

1. Діагностичний (визначення і діагностика напрямів, на які необхідно спрямувати самоосвітню діяльність, початкове засвоєння норм, методів та прийомів роботи).
  2. Організаційний (створення умов, сприятливих для здійснення самоосвітньої діяльності, визначення її мотивів).
  3. Практичний (послідовне вирішення всіх завдань).
  4. Узагальнювальний (аналіз результатів самоосвітньої діяльності)
- [7, 38].

Самоосвіта вчителя повинна стати безперервним процесом, який передбачає щоденну роботу над здобуттям нових знань, постійне підвищення власної кваліфікації, пошук і розв'язання найбільш ефективних навчально-виховних проблем. Тому самоосвіта майбутнього вчителя – складний педагогічний процес, який включає теоретичну і практичну підготовку, творчі пошуки у здійсненні професійно-педагогічної діяльності. Педагог не повинен розширювати свої знання у галузі якогось одного предмету. Його метою повинно стати постійне і систематичне вивчення цілої низки дисциплін, що забезпечують здійснення педагогічної діяльності (психології, дидактики, теорії виховання, культури та ін.).

Відтак, одним з основних завдань вищого навчального закладу є формування у майбутніх вчителів навичок самостійної навчальної роботи, прищеплення їм потреби у постійній самоосвіті та саморозвитку. Адже вчитель має не лише усвідомлювати потребу в самоосвіті, яка є важливою умовою їх професійного становлення, він повинен зуміти викликати дану потребу у своїх вихованців.

Література

1. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навчальний посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. – К.: Компас, 1997. – 64 с.
2. Бондаренко М.І. Самоосвіта як умова підвищення якості підготовки майбутнього вчителя// Вісник. — К., 2005. — Вип.6. — С.12–19.
3. Гергуль С.М. Самоосвіта вчителя як джерело формування свободи та відповідальності школярів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського // Зб. наук. пр. — Полтава, 2005. — Вип.6 (45): Сер.: Педагогічні науки. — С.229–233.
4. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. — Київ: Либідь, 1997. — 376 с., С. 296.
5. Дистерверг А. Избр. пед. соч. М., 1956. С. 74.
6. Коменський Я.А. Великая дидактика: Избр. пед.соч. ч.1. – М.: Педагогика, 1939. – 526 с.
7. О.Горленко. Керівництво самоосвітньою діяльністю вчителя. / О.Горленко // Школа. – 2006. - № 8. – С.38-45.
8. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов.—К: «Академвидав», 2006. — 424 с., С.313.
9. Рогозіна М.Ю. Самоосвіта як фактор особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя // Особистісні та ситуативні детермінанти поведінки і діяльності людини. — Донецьк, 2007. — С.175–184.
10. Сухомлинський В.О. Павлинська середня школа // Вибр. тв.: У 5 т. – Т.4. – К: Рад. шк., 1977. – С.31-393.
11. Ушинський К.Д. О пользе педагогической литературы / Избранные педагогические сочинения. – М., 1968. – С. 233-250.

*Юськова Тетяна Володимирівна,
студентка магістратури VI курсу
Науковий керівник – к.пед.н., доц. Бричок С.Б.*

Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань

У статті охарактеризовано поняття педагогічної оцінки та її види.

«Оцінка – це повернення відбитого враження, могутній засіб у руках педагога».

Джеймс

Педагогічна оцінка є досить широким поняттям, котре включає оцінки, що даються дитині не тільки вчителем, а й батьками або будь-якою іншою особою, яка займається вихованням і розвитком дітей.

Сама педагогічна оцінка діяльності учня виникає у результаті педагогічного контролю, причому необхідно, звичайно ж, що б він був систематичним. Отож види педагогічного контролю бувають різними:

- тематичний — глибоке вивчення знань і вмій учнів по ключовим темам навчальної програми (вивчення системи роботи вчителя в границях навчальної теми);

ЗМІСТ

Передмова		4
Колупасва Т.Є.	<i>Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти</i>	6
Білявцева О.В.	<i>Православна педагогіка України: історія, реалії та перспективи</i>	10
Бірюкова Н.В.	<i>Розвиток жіночої освіти на Волині (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	15
Бондарук І.М.	<i>Формування професійно-значущих компонентів викладача вищої школи</i>	19
Бондарчук А.І.	<i>Навчально – виховна діяльність Київських вищих жіночих курсів (1878 – 1920 рр.)</i>	20
Бордюк В.М.	<i>Мотивація професійного розвитку майбутніх вчителів засобами психологічного тренінгу</i>	24
Боровець О.В.	<i>Складові комунікативної компетентності педагога</i>	28
Боровець С.В.	<i>Особливості адаптації молодого педагога до практичної діяльності у школі</i>	31
Бричок Б.П.	<i>Технологічна компетентність сучасного педагога</i>	32
Бричок С.Б.	<i>Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання</i>	37
Вальчук І.А.	<i>Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань моральної вихованості</i>	40
Вашкевич Т.В.	<i>Організація педагогічного спілкування учителя й учнів у початкових класах</i>	41
Веремчук А.П.	<i>Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування освітніх цінностей учнів</i>	43
Ганжа М.В.	<i>Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн</i>	47
Герасимчук А.М.	<i>Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті</i>	48
Головко В.А.	<i>Елементи розвивального навчання на уроках української мови</i>	50
Грипич С.Н.	<i>Педагогічна майстерність вчителя при викладанні літератури для дітей</i>	52
Грицкевич Н.М.	<i>Педагогічна майстерність та її роль у морально-культурному розвитку особистості (на прикладі діяльності керівника гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості)»</i>	55
Гудовсек О.А.	<i>Роль вчителя початкових класів в естетичному вихованні школярів</i>	58
Далінчун Ю.В.	<i>Національне виховання – невід’ємний компонент сучасного молодого покоління</i>	60
Джас М.І.	<i>Образ вчителя у творчій спадщині Якова Теофановича Чепіги</i>	62
Дмитрук Р.М.	<i>Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів</i>	64
Єрмейчук Г.В.	<i>Самоосвіта як головний чинник професійної підготовки вчителя</i>	66
Захарчук З.О.	<i>Застосування наочності під час навчання за Букварем</i>	68
Захарчук І.В.	<i>Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності</i>	71
Іванова Л.І.	<i>Формування літературознавчої компетентності майбутнього учителя початкових класів</i>	74
Катеринюк В.І.	<i>Самооцінка вчителя – самосприйняття учнів</i>	77
Квач О.І.	<i>Модернізація освіти в Україні</i>	79
Кмитюк О.В.	<i>Сучасні інноваційні технології навчання</i>	82
Ковальчук Т.М.	<i>Життя і діяльність М. І. Демкова (1859 – 1939)</i>	84
Красовська О.О.	<i>Реалізація інноваційних технологій мистецької освіти у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи</i>	87
Кривко В.Г., Гисюк Н.В., Коваль Г.Є.	<i>Професійне та особистісне зростання майбутнього вчителя початкових класів на різних рівнях його становлення</i>	91
Крикун Ю.В.	<i>Методи та засоби навчання на основі взаємної діяльності учителя та учнів</i>	95
Лавренчук А.П.	<i>Проблеми виховання в сучасній сім’ї</i>	96
Лебедь Л.П.	<i>Актуальність проблеми громадянського виховання на сучасному етапі реформування освіти</i>	99
Лисак М.Г.	<i>Виховання культури поведінки дошкільників у процесі підготовки їх до школи</i>	100
Лисюк В.П.	<i>Філософська система Ж.-Ж. Руссо</i>	102
Маліванчук М.В.	<i>Мовно-мовленнєві аспекти вивчення слова на уроці української мови в початкових класах</i>	103
Мельник А.С.	<i>З досвіду використання різнорівневого мовного аналізу і синтезу на уроках української мови в початкових класах</i>	106
Мельник Ю.В.	<i>Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початкових класах</i>	109
Міщеня О.М.	<i>Відповідальність вчителя початкових класів як професійна якість</i>	110
Мосійчук Г.А.	<i>Формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	112

Навозняк Л.Л.	<i>Вплив фольклору на формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	114
Наумова І.Б.	<i>Джон Локк – філософ, політик, педагог</i>	116
Никонєць О.Я.	<i>Взаємозв'язок школи та сім'ї в контексті етичного виховання</i>	118
Пашук А.С.	<i>Збагачення змісту структурних компонентів уроків образотворчого мистецтва в початкових класах</i>	120
Перець О.М.	<i>«Професійна підготовка вчителя» як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ</i>	123
Петровець О.І.	<i>Пріоритетні напрями гуманізації освіти і виховання в сучасній школі</i>	126
Пітик С.М.	<i>Статеве виховання школярів як проблема педагогічної науки і практики 20 – 30 рр. XX століття</i>	127
Пучко Т.А.	<i>Адаптація молодого вчителя початкових класів до практичної діяльності у школі</i>	129
Раджабова Т.М.	<i>Ціннісні орієнтації сучасного вчителя початкових класів</i>	132
Рижа С.М.	<i>Питання жіночої освіти в урядовій політиці (XIX – початок XX століття)</i>	134
Рицька Н.Ф.	<i>Гендерне виховання учнів початкової школи як важлива ланка соціально-педагогічної діяльності</i>	135
Суржук Т.Б.	<i>До питання про зміст і організацію педагогічної практики в умовах модернізації системи підготовки вчителів початкової школи</i>	138
Тишина В.В.	<i>Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи</i>	141
Ткачук Н.О.	<i>Розвиток духовно-екологічної культури у студентській молоді</i>	143
Усач (Крижанська) Л.В.	<i>Вплив національних традицій на формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів</i>	144
Харитонюк Н.П.	<i>Інтеграція змісту навчальних предметів в початковій школі</i>	147
Цяк Л.М.	<i>До питання концепції та структуризації підручника</i>	151
Чугай Ю.М.	<i>Комплексний аналіз тексту як основа розвитку мовленнєвих знань, умінь та навичок молодших школярів з української мови</i>	153
Шевців З.М.	<i>Розвиток соціально-педагогічних цінностей у процесі підготовки вчителя початкових класів</i>	155
Шурин О.І.	<i>Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя</i>	156
Юськова Т.В.	<i>Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань</i>	159
Яковичина Т.В.	<i>Творчий розвиток особистості дитини в умовах навчально-виховного комплексу</i>	162
Ярошик І.О.	<i>Особливості навчально – виховного процесу Київського Фребелівського педагогічного інституту</i>	165
Ясен Т.А.	<i>Використання елементів усної народної творчості на уроках</i>	167
Шевчук Т.Б.	<i>Етимологічний аналіз як засіб формування мовно-професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів</i>	168
Давнюк С.В.	<i>Елементи теорії складного речення у підготовці майбутнього вчител</i>	171
Бублей Л.І.	<i>Проектна діяльність у початковій школі</i>	173
Гараніч Т.Г.	<i>Дидактичні ігри на уроках у початковій школі</i>	182
Кондратюк С.В.	<i>Нестандартні методи навчання учнів динамічному читанню</i>	190
Христянович Г.В.	<i>Науково-педагогічна діяльність В.І. Поцагайби (друга половина 40-х - 50-і роки XX ст.)</i>	194
Цибульська Л.І.	<i>Система розвитку професійної компетентності педагогів</i>	195
Шведюк М.С.	<i>Педагогічна майстерність вчителя – шлях до оновлення освіти</i>	198
Бандюк В.О.	<i>«Веселкова» технологія у навчанні математики</i>	200
Батьковець С.І.	<i>Проблема навчання і виховання обдарованої дитини</i>	202